Schryver is ds. G.B. Bosch



## EEN BEZOEK OP ARUBA EN BONAIRE, TWEE TOT CURAÇAO BEHOORENDE EILANDEN, IN HET JAAR 1823, DOOR EEN' IN LAATSTGENOEMDE GEWEST GEVESTIGD' NEDERLANDER.

Van deze twee tot *Curaçao* behoorende eilanden is zelden met meer dan eenige weinige regelen melding ge-

maakt.

maakt. Dezelve hebben ook bijna geene andere waarde, dan dat ze aan het Gouvernement van *Curaçao* eenige voordeelen aanbrengen, en door de zeelieden moeten gekend worden, die deze wateren bevaren. Een kort bezoek op deze beide plaatſen gaf mij gelegenheid, er iets meer van te melden, dan tot hiertoe gedaan is.

Benedenswinds, dus ten westen van *Curaçao*, ligt *Aruba*, een land nog drooger en onvruchtbaarder dan *Bonaire*; het is door een kanaal, zes mijlen breed, van de landengte *Paraguana* geſcheiden, waarvan het in vorige eeuwen waarſchijnlijk is afgeſcheurd, hetgeen de ligging des lands en dezelfde grond en voortbrengſelen niet onduidelijk aantoonen; ook is het kanaal tusſchen deze twee landen ondiep; in het midden van hetzelve kan men op 14 vademen ankeren.

De westelijke helft van *Aruba* is eene uitgeſtrekte vlakte, waar het oog op geen' boom rust, en waar zelfs de *cactus* (zóó droog en zandig is de grond) niet ſchijnt te willen tieren. Hier ligt aan den zuidkant de Paardenbaai, waar men thans, naar gisſing, een paar honderd huizen vindt. In de vorige eeuw mogt hier geen koophandel gedreven worden, en toen ſtonden er aan deze baai ſlechts eenige hutten; zelfs de Kommandeur had zijn huis een half uur van het ſtrand op eene kleine hoogte; maar zoodra men vrijheid kreeg, om met de naburige *Spaanſche* kust te handelen, bouwde men hier jaarlijks een aantal huizen, en verſcheidene *Joden*, die overal moeten wezen, waar maar gehandeld wordt, zetteden zich hier neder. Twintig kleine vaartuigen hebben hier derzelver eigenaars, varen meest op de *Indiaanſche* kust en *Paraguana*, en voorzien de kleine dorpen van deze hoogst onvruchtbare en armoedige ſtreken van eenige *Europeſche* voortbrengſelen, welke van *Curaçao* moeten gehaald worden. Deze handel in het klein zal hier wel blijven voortduren, al wordt de onafhankelijkheid der Republiek *Columbia* erkend; want op de kleine plaatſen van *Paraguana* kunnen de vaartuigen van *Europa* en *Noord-Amerika*

niet

niet komen; hier is geld noch produkten van eenig belang, en de behoeften zijn zeer gering.

Door den omgang met vreemdelingen in het bezit van eene school en kerk, worden thans de inwoners van *Aruba* beschaafder en omgankelijker. De oude lieden, echter, klagen, en zeker niet zonder grond, over toenemenden hoogmoed en pracht in kleeding. Te voren waren zij ten uiterste eenvoudig. Het lezen werd voor iets gehouden, waar men gek van werd. Die op *Curaçao* geweest was, waar men alle huizen met pannetjes bedekt ziet (!), was zoo verwonderd en had zoo veel te verhalen als een boer, die voor het eerst in zijn leven *Amsterdam* gezien heeft. De Kommandeur was het orakel. Men vroeg eens aan een' grijsaard, hoe oud hij was. „ Ik weet het niet," was zijn antwoord; „maar de Kommandeur moet het weten." Vóór dat er een Vredegeregt bestond, was deze laatste de man, in wien alle burgerlijke en militaire ambten vereenigd waren, en die zelfs in huisselijke oneenigheden een groot gezag had. Ik heb, gedurende mijn verblijf op *Aruba*, verscheidene regtsgedingen bijgewoond, die mij hartelijk deden lagchen, en mij van de tegenwoordige eenvoudigheid der menschen overtuigden. Eene vrouw klaagde bij den Kommandeur eenige harer buren aan, die haar huis met steenen gegooid hadden; zij bragt het *corpus delicti* met zich, bestaande uit eene mand vol groote steenen, zoo als er in de ommestreken van de baai vele duizenden gevonden worden. — Een groote hoop volks kwam voor het huis van den Kommandeur. Een man droeg een' 12 of 13 jarigen jongen, leide dien in het huis neder, en zeide, dat die jongen door vrouw N. N. geslagen was. De Kommandeur vroeg den jongen, of hem wat scheelde. „ Neen," antwoordde deze. „ Wel nu, sta dan op!" De jongen stond op, en ging weltevreden heen. De omstanders, echter, hielden staande, dat vrouw N. N. dien jongen toch geslagen had. Om hun genoegen te geven, werd de vrouw ontboden. Zij kwam ook terstond, en bragt met zich een' grooten steen, waarmede die jongen (dit begrepen wij reeds, toen wij haar

za-

zagen aankomen) haar het eerst gegooid had. — Eens hoorde ik den Kommandeur tegen iemand knorren, en zeggen, dat er in de Geboden ſtond, dat een kind zijne ouders eeren moet. Ik begreep het niet regt, en dacht, dat deze man de vader was, want hij was ruim 50 jaren oud; maar er werd iemand anders gehaald, een man van 70 jaren of daar boven, maar vlug en ſterk; deze was eigenlijk de vader, en had zijnen 52 of 53 jarigen zoon, die nog wel Kapitein van een vaartuig was, bij den Kommandeur aangeklaagd van ſlechte woorden tegen zijnen vader geſproken te hebben. Nadat partijen over en weêr gehoord waren, werden ze beide met eene vermaning weggezonden; want de vader had ook ſchuld; hij was bij die gelegenheid, hetgeen wel eens meer bij hem plaats had, dronken geweest.

Dewijl dit alles in weinige dagen voorviel, kan men hieruit afnemen, hoe vele dergelijke historiën er in een grooter tijdvak plaats grijpen. Nu zou men zeggen, dat, bij zoo veel gehoorzaamheid en eenvoudigheid der menſchen, zoo wel onder blanken en *Indianen* als derzelver tusſchenſoorten, en bij zoo veel gezag van den Kommandeur, alle eigene regtsoefeningen (waaraan JOHN BULL door zijn bokſen en de krijgslieden door hunne nog ſchandelijker duëllen zich dikwijls ſchuldig maken) in onbruik zouden wezen; maar er was hier eene heerſchende, welke van een' kluchtigen aard, en op het eerſte hooren erger ſchijnt dan zij inderdaad is. Wanneer, namelijk, de eene buurman den anderen beleedigd of benadeeld heeft, dan ſteekt deze het dak van des anderen huis in brand. Indien men daarom niet in de verpligting wil komen, om eenige dagen in een open huis te wonen, tot dat er weder een ander dak van maizſtroo op gemaakt is, dan vermijde men alle twist en geſchillen met zijne geburen. Toen ik op *Aruba* was, deed een *Jood* de groote onkosten, om pannen op zijn huis te zetten; hij zeide mij, dat men hem al drie malen deze pots geſpeeld had, en dat hij ook wel wist, wie het gedaan had, maar zulks niet bewijzen kon. De *Arubianen* zijn vanhier zeer bevreesd voor

brand,

brand, (iets, waar men te *Curaçao* geheel onbezorgd voor is, en waar de luchtsgefteldheid alle behoedmiddelen fchijnt nutteloos te maken) en beweren, dat het gevaar daarvoor bij hen grooter is dan te *Curaçao*, hetgeen echter, wegens de nabijheid dezer plaatfen, wel ongegrond zal wezen.

Gedurende dat de *Engelfchen*, in den oorlog, die kort op den vrede van *Amiens* volgde, *Curaçao* geblokkeerd hielden, namen zij bezit van *Aruba*, en verlieten het weder, na alvorens de *Engelfche* vlag aan de baai geplant en den Kommandeur in hunnen dienst genomen te hebben. Deze, echter, ftelde terftond weder de *Hollandfche* in de plaats, en bragt daardoor zichzelven en het eiland in het grootfte gevaar. Kort daarop kwam ook een *Engelsch* fregat van *Jamaica*, om dezen hoon te wreken. De veertienjarige Kapitein, die de zoon was van een' Lord of zoo iets, vergenoegde zich met het huis van den Gouverneur, die, zoo als wel te denken is, te zoeken was, in brand te willen fteken; van welk denkbeeld hem echter de andere inwoners door hun bidden en fmeeken afbragten, hem het groot gevaar voorftellende, dat hieruit voor hunne huizen zou kunnen voortfpruiten. De Kapitein liet daarom het Gouvernementshuis met een touw omvertrekken, en vertrok, na deze wraakoefening, weder naar *Jamaica*.

Door de komst der *Spanjaarden*, die van de kust van *Paraguana*, wegens den oorlog en den in deze drooge landen daarmede vergezeld gaanden hongersnood, herwaarts geëmigreerd zijn, heeft men hier eene andere foort van daken leeren maken, welke vuurproef zijn, beftaande uit gedroogde fchel van den cilindervormigen *cactus*, welke, als riemen gefneden, op het huis gelegd wordt; hierop doet men klei, aarde en kalk, waardoor het de vertooning krijgt, alsof het des nachts fterk op die huizen gefneeuwd heeft. Deze foort van daken kan ook maar enkel op plaatfen gebruikt worden, waar het regenen onder de zeldzaamheden behoort.

Even als voor *Curaçao*, is de emigratie der *Spanjaarden* voor *Aruba* voordeelig geweest; want zij bragten geld op

op het land, en verteerden hetgeen zij van de kust met zich gebragt hadden. Ik trof *Spanjaarden* op *Aruba* aan, die reeds vier malen geëmigreerd waren. Eene dezer emigraties getuigt van de heldhaftigheid der menschen uit deze ſtreken. Dezelve geſchiedde namelijk, zoo als men mij verhaalde, op het zien van den muilezel des *Spaanſchen* Generaals MORALES, die op dien tijd te *Coro* was, waar hem deze ezel, die eene kleine volksverhuizing veroorzaakte, ſchijnt ontloopen te zijn.

*Aruba* rondrijdende, vond ik ſchier geene andere voorwerpen, die de opmerkzaamheid ſchenen waardig te zijn, dan eenige grotten, waarvan ſommige zeer ver onder den grond loopen en het einde tot heden niet gevonden is. Deze grotten ſchijnen te voren tot woningen voor de *Indianen* gediend te hebben. Aan de ingangen van dezelve, en aan de gewelven, vindt men een aantal regelmatig in elkander loopende krullen en figuren, welke voor letters gehouden worden van de oude *Indianen*. Toen de *Hollanders* op *Aruba* kwamen, hetgeen waarſchijnlijk anderhalve eeuw geleden is, vond men er reeds deze figuren, welke dezelfde donkerbruine kleur hadden als thans. Er liep onder de afſtammelingen der oude *Indianen*, die op *Aruba* gebleven zijn, een verhaal, dat in eene dezer grotten, vóór de komst der *Hollanders*, een aantal *Indianen* door zeeroovers vermoord werd. De tegenwoordige opzigter, Kapitein der *Indianen* genoemd, vond inderdaad, 25 jaren geleden, deze grot, waar een hoop menſchenbeenderen de waarheid van het verhaalde ſchijnt te ſtaven. De groote moeijelijkheid om in deze grot te komen, als zijnde zij van onderen uitgehoold, zoodat men eerst eene ladder tegen de ſcherpe punten der rots zetten en daarna hooger klauteren moet, doet zien, dat deze grot niet tot eene begraafplaats gediend heeft, en dat de *Indianen*, gelijk het verhaal zegt, hier voor hunne vervolgers meenden veilig te zijn, maar ontdekt en vermoord werden. Ik had gehoopt, hier nog een' ongeſchonden ſchedel van een' oorſpronkelijken *Caraïb* te vinden, hetgeen zeker zou gebeurd zijn, indien de beende-

ren

ren onaangeroerd op een' hoop waren blijven liggen; maar een Roomsch Geestelijke was, kort na de ontdekking van deze grot, daar gekomen, en had alle de tanden en kiezen der vermoorde *Indianen* verzameld en in een' zak met zich genomen, (tot welk einde, wist niemand) waardoor alle de beenderen, door elkander geworpen en verstrooid, aan de lucht blootgesteld geworden en reeds voor een gedeelte vermolmd waren.

Een ander voorwerp, dat mijne aandacht trok, waren de groepen kolossale stukken van steenrotsen, welke bij elkander midden in de uitgestrekte vlakte van de westelijke helft des eilands liggen. Toen ik des morgens, na den eersten nacht aan de baai doorgebragt te hebben, het venster van mijn slaapvertrek opendeed, was ik niet weinig verwonderd, dat deze steenen, welke de grootte van een meer dan middelmatig huis hebben, zich als eene uitgestrekte stad vertoonden. Toen ik dezelve van naderbij zag, geleken ze veel op de Hunnebedden, zoo als ik deze wel eens afgebeeld gezien heb. Hoe komen deze vervaarlijke steenklompen op een' zandgrond in eene uitgestrekte vlakte, waar men binnen eenige uren in den omtrek geen' berg ziet, dus bij elkander te liggen? Zulks zal waarschijnlijk aan eene geduchte aardbeving toe te schrijven zijn, waardoor deze steenklompen van de meer oostelijk gelegene bergen afgescheurd, en door de golvende aarde in deze vlakte in onderscheidene rigtingen door elkander geworpen zijn. Hetgeen mij in deze gedachte bevestigde, was, dat ik aan de bergen, of liever heuvels, waaruit het oostelijk gedeelte des eilands bestaat, denzelfden steen ontdekte, waaruit deze klompen bestaan, en nog duidelijk de kenteekens aan de bergen meende te bespeuren, waar dezelve eenmaal moeten zijn afgescheurd.

Hoe nabij ook *Aruba* aan *Curaçao* gelegen is, de grondsgesteldheid is niet alleen geheel anders, maar men vindt hier ook verscheidene voorwerpen uit de natuurlijke historie, welke op *Curaçao* niet gevonden worden. Onder de dieren behoort vooral de ratelslang, welke, zoo ver

 men

men weet, nooit aldaar bestaan heeft, en in grooten getale op *Aruba* gevonden wordt. Zelden gebeuren er ongelukken mede, omdat zij de menschen nooit aanvallen, dan wanneer zij jongen hebben. Er is een *Indiaan* op *Aruba*, die het ongeluk had van, op de jagt zijnde, op een nest te trappen, en verscheidene malen zoo hevig gebeten werd, dat, ondanks spoedige uitsnijdingen en aangewende middelen, hij er echter zijn geheele leven ziekelijk van schijnt te blijven. De *Indianen* zullen, wanneer zij eene ratelslang op het spoor hebben, dezelve niet laten leven; zij weten ze zelfs, met behulp van houten klemmen, levend te vangen; en ik heb er twee malen een paar van naar *Nederland* gezonden, welke wèl zijn overgekomen, en eenigen tijd in het leven gebleven zijn.

Ook zijn op *Aruba* kikvorschen, welke zich nooit laten zien of hooren, dan wanneer het geregend heeft. Ik was niet weinig verwonderd, daar ik van derzelver aanwezen aldaar niets wist, van op een' avond, nadat het des daags zwaar geregend had, onverwachts derzelver gekwaak over de gansche uitgestrektheid des eilands te hooren. Des anderen daags zag ik ze boven de waterplassen uitkijken, en bevond, dat ze van eene veel kleinere soort waren, dan men doorgaans in *Nederland* ziet. Na zich nog 3 of 4 avonden te hebben doen hooren, verdwenen ze weder met het opdroogen der plassen, en blijven dus dikwijls 8 of 10 maanden in de drooge aarde verborgen, tot dat het weder begint te regenen, wanneer zij zich nog denzelfden dag doen hooren. Een Heer heeft een aantal van deze kikvorschen op *Curaçao* overgebragt, en dezelve op eene vochtige plaats gezet, om, door derzelver eentoonig gezang, zich aan het lieve Vaderland te herinneren; maar ze hebben zich nooit doen hooren, en zijn waarschijnlijk gestorven.

Daar men op *Aruba* vruchten noch groenten heeft, en er slechts nu en dan een schaap of kabriet geslagt wordt, is het voorregt des te grooter, dat men voor weinig gelds eene groote hoeveelheid oesters koopen kan, welke gevonden worden in een lang en smal, doch bevaarbaar

bin-

binnenwater, hetwelk door een rif, dat bijna langs den geheelen zuidkant van het eiland loopt, en zich op eenige plaatsen, als aan de Paardenbaai, Kommandeursbaai, enz. opent, gevormd wordt. Deze oesters groeijen hier, even als op *Curaçao*, aan de in het water hangende takken van den mangelboom, doch zijn van eene veel grootere soort dan daar, en men behoeft slechts de takken dier boomen af te snijden, om eene groote hoeveelheid van dezelve te erlangen.

De inwoners van *Aruba* zijn, ondanks den schralen, onvruchtbaren grond, dien zij bewonen, en de dorre, woeste en eentoonige gezigten, die zij voor zich hebben, boven mate aan hun land gehecht, worden zeer verstoord, als men iets ongunstigs van hetzelve zegt, en verlangen, op eene andere plaats zijnde, weder naar *Aruba* terug; maar de vreemdeling vertoeft hier niet gaarne langer dan noodig is, en is echter verpligt, somtijds verscheidene weken hier te blijven, als reeds alles tot zijn vertrek gereed is, ja dikwijls, op reis zijnde, herhaalde malen terug te keeren. Het is de stroom, welke reeds met veel hevigheid in de bogt van *Coro* valt, van hier langs kaap *St. Roman* gedrongen wordt, en door dezen tegenstand met zoo veel te meer kracht zich in het kanaal tusschen *Aruba* en de landengte *Paraguana* stort, die eene reis naar *Aruba* zoo onaangenaam maakt, en de terugreis wel eens zoo vele dagen doet duren, als men uren noodig gehad heeft om er te komen. Niemand, dan die het zelf ondervonden heeft, weet, hoe verdrietig het is, en geschikt om ons alle geduld te doen verliezen, verscheidene dagen te zeilen, hard te zeilen, met een' sterken wind, en echter op dezelfde plaats te blijven, of wel nog achteruit te gaan. Een dag en nacht waren wij, bij een' stijven wind, met eene middelmatig bezeilde Schooner op weg geweest naar *Curaçao*, toen ik des morgens aan den Kapitein vroeg, (want ik was te zeer zeeziek, om het zelf te gaan zien) waar wij waren. „Op de hoogte van den Hooiberg," was het antwoord. De Hooiberg is nagenoeg de hoogste berg van *Aruba*, en doet zich het

verste in zee op. Den volgenden dag zeilden wij weer frisch door; het vaartuig stampte geweldig tegen de zee, en het water stortte verscheidene malen over het dek, waarvan ik in de kajuit een aardig schepje kreeg. Des nachts werd zelfs de wind gunstig; want hij blies uit het noorden. Ik had ook den Kapitein aan zijnen neef, die als passagier medevoer, op het dek hooren zeggen, dat het nu heel goed ging. Verblijd over deze boodschap, vroeg ik terstond bij het aanbreken van den dag: „Waar zijn we al, Kapitein?" — „Op de hoogte van den Hooiberg, Mijnheer!" — „Gaat dan de Hooiberg met ons mede?" — „Neen, Mijnheer! maar de stroom loopt zoo sterk." De volgende dag en nacht liepen wederom even zoo ten einde, en bij het aanbreken van den morgen bevonden wij ons weder..... op de hoogte van den Hooiberg! Dit waren vier regt pleizierige dagen. Die weet, wat het is, erg zeeziek te zijn, kan er reeds eenigzins over oordeelen. Doch dit was het ergste niet. Het vaartuig, waarop ik mij bevond, kwam van *Rio de la Hache*, ging naar *Curaçao*, en was grootendeels geladen met ossenhuiden. Op mijn verzoek had deszelfs eigenaar het binnen geseind. Ik was dus verpligt mij te behelpen, en in de kajuit boven op de ossenhuiden mijne matras te leggen. Spoedig werd ik de onaangename lucht daarvan gewaar, en moest geduldig toelaten, dat duizendbeenen, schorpioenen en andere afschuwelijke insekten, die ik liever in een kabinet van Naturalia in *Nederland* dan hier gezien had, mij over het lijf kropen. Op het dek kon ik niet gaan, want ik was te ziek; ook was hetzelve gestadig nat van het zeewater. Ik had niemand, met wien ik een woord wisselen konde; want de Kapitein en acht man equipage waren allen afstammelingen van *Indianen* en Zwarten, en schenen het spraakvermogen te missen; ik hoorde hun in die vier dagen en nachten, zelfs tegen elkander, naauwelijks geluid geven. De neef van den Kapitein was iets spraakzamer, en scheen tot het verbond der *Carbonari* te behooren. Ik was dikwijls verwonderd, aan dezen man te vernemen, hoezeer de booze geest der menschen

uit

uit *Napels*, *Spanje*, en die andere oproerige landen, die (begrijp eens!) nog willen beweren, dat de Vorsten om de Volken aauwezig zijn, ook tot in de minst bekende gedeelten der *Westindiën* is overgewaaid. Deze man had, onder anderen, de roekeloosheid van aan de gezamenlijke manschap, toen dezelve een soupé, bestaande uit witte boonen, gebruikte, te vragen, „of het niet hetzelfde was, een wit paard, een bruin paard, een zwart paard; zijn ze niet allen paarden?" — „Wel zeker," was het antwoord van allen. Nu vervolgde hij: „Zoo is het ook hetzelfde, een blank mensch, een zwart mensch, een geel mensch, een bruin mensch; ze zijn altemaal menschen." En het gansche koor zeide, dat hij gelijk had. Hoezeer echter zijn systema lijnregt strijdig is met de denkbeelden van den echten, zuiver blanken *Creool* in de *Westindiën*, van de veelvermogendste menschen in *Europa*, ja zelfs van *Nederlandsche* Geleerden en Dichters (!) behoef ik niet te zeggen. Intusschen had ik het aan dezen bruinen *Carbonari* te danken, dat ik niet nog langer dan vier dagen in mijnen ellendigen toestand bleef; want op den avond van den vierden dag raadde hij den Kapitein aan, daar de wind al te sterk was en de stroom te hevig liep, maar weder naar *Aruba* te gaan. De Kapitein, die het meerdere verstand van zijnen neef boven het zijne kende, gaf aan deszelfs raad gehoor, hield af, en liet het anker, bij zonsondergang, weder in de Paardenbaai vallen.

Weinig had ik er aan gedacht, toen ik *Aruba* voor goed verliet, dat het, weinige maanden daarna, opmerkenswaardig zou worden door het vinden van niets minder dan eene groote hoeveelheid zuiver, onvermengd goud. Het kan niet ongevallig zijn, dat ik de beschrijving van dit anderzins zoo weinig beteekenend land met eene korte opgave van het voorgevallene daaromtrent besluite.

Reeds in het jaar 1750 was er op *Aruba* een stuk gouds gevonden van eene aanzienlijke grootte. Het Gouvernement liet er zich aan gelegen liggen, en ontbood tot dat einde een' Mineraalkundige uit *Holland*, die echter te ver-

geefs eenige onderzoekingen desaangaande deed. Vervolgens werd er in het begin van deze eeuw weder een ſtuk gouds van 11 oncen gevonden, en aan den *Engelſchen* Kommandeur, welke in dien tijd het land beſtuurde, verkocht. Deze liet niet na, om naar meerder te laten zoeken en graven; doch te vergeefs. Er werd niet meer aan het goud gedacht, toen in de maand Maart dezes jaars (1824) een *Indiaanſche* jongen, die eenige koeijen moest gaan opzoeken, op eene afgelegene plaats aan den noordoostkant van *Aruba*, waar zelden een mensch gezien wordt, aan den voet van den berg *Tamanota*, die voor nog iets hooger dan de Hooiberg gehouden wordt, (en naar gisſing 500 voeten hoogte bezitten zal) een ſtukje gouds van tusſchen de 3 en 4 oncen vond. Hij bragt zulks aan zijn' vader, die den volgenden dag met hem derwaarts ging, en, na veel zoekens, inderdaad weder eenige ſtukjes vond. Zij verkochten het aan iemand, die aan de baai woonde. Deze verzocht hun, het geheim te houden, en meer te zoeken; terwijl hij zich bij den Kommandeur vervoegde, om dat ſtuk gronds van het land te koopen. Aan dezen echter kwam zulks, wegens de nutteloosheid en afgelegenheid der plaats, verdacht voor, en hij hield het aanbod in bedenking. Intusſchen werd het geheim ſpoedig onder de andere *Indianen* bekend, en reeds in de maand Mei was de ganſche bevolking van *Aruba* bezig om goud te graven. Men hield het in den beginne op *Curaçao* voor een ſprookje; doch men overtuigde zich weldra, door den aanzienlijken voorraad, die van hetzelve hier aangebragt werd, van de waarheid der zaak. Hetgeen in vier maanden tijds gevonden is, wordt door ſommigen opgegeven als tusſchen de 6 à 7000 oncen; doch het minimum is 3000 oncen, waarvan men de koopers op *Curaçao* genoegzaam kan opnoemen, die wel ⅔ van hetzelve naar *Noord-Amerika* gezonden hebben. De ſtukken gouds zijn van onderſcheidene grootte, meest van 1, ½ en ¼ once, hoewel er verſcheidene hier aangebragt zijn van 40 tot 49 oncen, waarvan ik er een gezien heb. Ook verhaalt men met al deszelfs omſtandigheden het vinden van een ſtuk van 32 pond en 8 oncen, het-

hetgeen niet openlijk verkocht werd, uit vrees, dat het door het Gouvernement zou aangehaald worden; doch, daar verscheidene menschen het gezien hebben, welke het opgeven van de grootte te zijn als eene *Edamsche* kaas, valt er naauwelijks aan te twijfelen.

Alle stukken, groot en klein, hebben de sprekendste blijken van in elkander geloopen en gesmolten te zijn; het goud is volstrekt met geene aardsoorten of steen vermengd, en in de aarde kan men geen stofgoud ontdekken, hetwelk doet vermoeden, dat in dezen berg eene mijn geweest is, waarvan de aderen gesmolten zijn; welk denkbeeld door de ligging van het goud, rondom aan den voet van den berg, schijnt versterkt te worden. — In de maand Junij werd het graven van goud door den Kommandeur des eilands verboden. Hetgeen vóór dien tijd gevonden was, bleef dus het eigendom der inwoneren, dat voor hen eene onschatbare weldaad was, wegens de bittere armoede, waarin de meesten hunner leefden. Aan des Kommandeurs verbod werd echter niet gehoorzaamd. De verzoeking was te groot, en er bestond geene magt om het krachtdadig te beletten. Het grootste gedeelte begon, een paar dagen daarna, weder met alle kracht te graven. Men had nu ook een' grooteren voorraad van gereedschappen, waaraan in den beginne gebrek geweest was. Een paar weken daarna werden er echter door den Gouverneur ernstiger maatregelen genomen, die een oorlogsvaartuig derwaarts zond. Ook was bereids deszelfs Adjudant met een paar Onderofficiers van het garnizoen er heen vertrokken. Deze heeft thans een zeker getal *Indianen* in huur, met welke hij, ten voordeele van het Gouvernement, aanzienlijke opgravingen doet. De overige inwoners mogen het gebergte niet naderen, hetwelk voor een onvrij oord verklaard is. Wij hopen, dat de schat, die nog op *Aruba* gevonden wordt, zoo groot zal wezen, dat dezelve *Curaçao*, bij deszelfs langzamen ondergang, krachtdadig ondersteunen, en aan *Nederland* het verlies van aanzienlijker koloniën in de *Westindiën* vergoeden mag.

(*Het bezoek op Bonaire hierna.*)

EEN BEZOEK OP ARUBA EN BONAIRE, TWEE TOT CURAÇAO BEHOORENDE EILANDEN, IN 1823.

(*Vervolg van bl. 673.*)

*Bonaire* is, wegens deszelfs ligging bovenswinds, gunstiger voor *Curaçao*, dan *Aruba*, en meer bekend bij de zeelieden, die hetzelve doorgaans opzoeken, als zij naar *Curaçao* willen. Er is geene andere vaart op dit eiland, dan van eene of twee lands-goeletten, (want alle koophandel is er verboden) die gestadig af en aan varen, om van daar zout, kalk en brandhout te halen. Om van *Curaçao* naar *Bonaire* te komen, heeft men meestal 24 uren noodig; want het gaat tegen wind en stroom op: in het afkomen besteedt men er nog geene 8 uren over. Zoodra men de oostpunt van *Curaçao* verlaat, ziet men terstond het westelijk gedeelte van *Bonaire* voor zich, hetwelk het éénige bergachtige land dier plaats is.

De zuidelijke kust, die men langs vaart, om naar de baai te komen, is zeer schoon; *schoon*, in de beteekenis, waarin de zeelui het gebruiken: want men zeilt veilig zoo na aan den wal, dat men er, in den wezenlijken zin des woords, met een' steen op werpen kan. Reeds was ik het grootste gedeelte van het land, en wel zeer nabij den wal, langs gevaren, zonder dat zich eenig kenteeken vertoonde, dat deze plaats bewoond wordt, en zonder dat ik eenig levend bewerktuigd wezen gezien had. Het met kreupelhout beplante

la-

lage land wordt door niets afgewisseld, dan door kleine kale bergen. Eindelijk kwamen wij voor de baai. Hier verbeeldde ik mij *Curaçao* te zien, toen het, vóór bijna twee eeuwen, door onze voorvaders was in bezit genomen. Langs een dor, eenzaam en akelig strand, waar men niets hoort dan het eentoonig gekabbel van het water, ziet men eenige ver van elkander liggende strooijen huizen, in welker midden een klein Fort staat, met vier stukken geschut voorzien, waar de Kommandeur zijn verblijf houdt, en dat tot eene bewaarplaats dient van de landsgoederen.

Het éénigst sieraad, dat bij dit ongunstig gezigt het oog van den aankomeling vervrolijkt, is de schoone driekleurige *Nederlandsche* vlag, die van het Fort waait, en welke hem doet zien, dat hij eene vaderlandsche bezitting genaderd is. Die uit de haven van *Curaçao* komt, wordt, bij het ankeren in de baai van *Bonaire*, zinnelijk overtuigd, tot welk eene hoogte de koophandel het eene land boven het andere brengen kan. Beide plaatsen staan, wegens derzelver ligging, lands- en luchtsgesteldheid enz., gelijk, en zijn dus even belangrijk, of liever even onbelangrijk; maar op *Curaçao* ziet men thans zulk een aantal vrij goede, van steen gebouwde huizen, dat zij eene middelmatige *Europesche* stad vertoonen. Inzonderheid geeft de haven een groot denkbeeld van *Curaçao*, omdat langs dezelve, aan beide zijden, zeer schoone huizen, meestal van drie verdiepingen, gebouwd zijn. Toen nog het grootste gedeelte der voortbrengselen van *Terra Firma* over dit eiland in *Europa* kwam, gingen jaarlijks een aanzienlijk getal (eens, naar men zich herinneren kan, 53) zwaar geladene schepen naar *Holland*. Zelfs in dezen tijd, waarin elk zegt, dat de handel stilstaat, vindt men in deze haven zelden minder dan 60 of 70 vaartuigen van verschillende vlaggen, en 80 vaartuigen van verschillende grootte behooren hier te huis. Welk een onderscheid met *Bonaire*, als waar zich eenige weinige stroohutten vertoonen, en men hier en daar eene visscherskanoo op het strand gehaald ziet!

De volkrijkheid van *Curaçao* (te groot voor deszelfs ongunstige ligging voor de kultuur) heeft aan het land zelf eene geheel andere gedaante gegeven. Het kreupelhout, inzonderheid de groote menigte *cactus*, is weggehakt, en de grond tot bouwland gemaakt; vele groote en vruchtdragende boomen, als tamarinde, knippen, mango, sapatella enz., zijn van andere plaatsen hier overgebragt en met zeer goed gevolg

aangekweekt; (sommige zelfs beter, en minder waterachtig en laf, dan op andere veel vruchtbaarder plaatsen, omdat de Natuur meer hare krachten heeft moeten inspannen, om dezelve tot volkomenheid te brengen) ook heeft men op *Curaçao* overal dammen gemaakt, om het wegstroomen van het water te beletten, en in elken tuin eenige putten gegraven, die nimmer uitdroogen, en zelfs na eene vierjarige buitengewone droogte nog water bleven behouden; schoon eenige derzelven, door het gedurig dieper graven, eindelijk brak werden, en, gelijk de ondervinding leert, nimmer weder goed worden. — Op *Bonaire*, daarentegen, ligt het land nog genoegzaam in deszelfs eerste wording. Geen enkele vruchtboom vindt men op het geheele eiland; het boschrijk gedeelte bestaat uit kreupelhout van onderscheidene soorten, waarvan het Braziliënhout het belangrijkste is. Er worden wel, van Gouvernementswege, van tijd tot tijd kalkovens gebrand; doch zulks geschiedt doorgaans van hout, dat langs de zeekust staat, omdat men, bij gebrek van putten van zoet water, den kalk met zeewater blusschen moet, waarom de ovens nabij het zeestrand moeten aangelegd worden, en tevens om den kalk zoo veel te gemakkelijker naar *Curaçao* te kunnen overbrengen.

Elk land op dezen aardbol heeft in het vak der natuurkunde deszelfs bijzondere belangrijkheid. Ook *Bonaire* kan in meer dan één opzigt de aandacht der natuurkundigen opwekken, omdat hetzelve hem, op het droogste en schraalste stuk gronds van de *Westindiën*, de kenteekenen van de ontzettende groeikracht der keerkringen doet zien, en hem in het eigenlijke vaderland der *cactus* verplaatst. Dit gewas vindt men in overvloed op *Curaçao* en eenige der droogste plaatsen op de vaste kust, (op een' vochtigen grond verrot dezelve zeer spoedig) maar niet in zulk eene mate als op *Bonaire*. Ik had deze plant op *Curaçao* en op de vaste kust gezien, maar stond niet weinig verbaasd, op *Bonaire* uitgestrekte ondoordringbare bosschen van dezelve te aanschouwen. Elke stam bereikt, naar mijne gissing, eene hoogte van omtrent 40 voeten, verspreidende zijne armen naar alle zijden; en dewijl deze gewassen in de hoogte tegen de bergen oploopen, vormt dit een allerzonderlingst gezigt. Menigte van papegaaijen, inzonderheid geheele troepen parkieten, houden zich tusschen de kolomvormige *cactus* op. Zij zijn daar ook veilig voor hunne vervolgers; want die eenmaal het ongeluk gehad heeft,

heeft, door dit aan alle kanten met ftekels voorziene gewas geftoken te worden, zal dezelve liefst niet heel digt naderen. Zoodra de ftekels iemand gewond hebben, fchijnen ze dieper het vleesch in te zuigen, en veroorzaken daar eene hevige pijn, als ware derzelver punt met een fcherp venijn voorzien. Als men vele van deze ftekels in het vleesch krijgt, volgt er ook eene koorts op; en men heeft voorbeelden op *Curaçao*, dat een kalf door een' arm dezer cilindervormige *cactus*, welke op hetzelve nederviel, gedood is. Ook is mij door een' mijner bekenden verhaald, dat, eenige jaren geleden, een *Engelsch* Heer, door veel te drinken, zoo veel moeds gekregen had, dat hij des avonds alleen verkoos naar de ftad te rijden, maar onderweg in eene heg dezer gewasfen viel, waaruit hij genoegzaam dood werd gehaald, doch, na veel pijn en fmarten en hevige koorts uitgeftaan te hebben, gelukkig nog in het leven gebleven is.

Vreemd voor het gezigt zoo wel, als voor het gehoor, is zulk een woud van cilindervormige *cactus*. Het heeft iets fchrik en vrees aanjagends, als men zoo vele armen zich in de hoogte ziet heffen, rondom met lange fcherpe punten voorzien, door welke de wind akelig huilt, door niets afgebroken, dan door het wild en raauw gefchreeuw der papegaaijen en parkieten. Onder de vele foorten dezer plant is er ééne, welke, ter dikte van vier of vijf vingeren, even als het klimop, zich verre verfpreidt en tegen het kreupelhout opflingert. Ook hier bewondert men de wijsheid van den Schepper der Natuur, die, op de onvruchtbaarfte plaatfen in de verzengde luchtftreek, waar eene droogte van doorgaans 7 of 8 maanden genoegzaam alle planten tot op den wortel doet uitfterven, weder eene andere foort van gewas daarftelde, om het gemis der overige planten te vergoeden, in het algemeen een gelijk nut als deze aan te brengen, en nog tot bijzondere einden te kunnen dienen; want hoewel ik niet geloof, dat alle de einden, waartoe de *cactus* zou kunnen gebruikt worden, bekend zijn, zoo ziet men reeds, dat dezelve in den droogen tijd het vee tot voedfel dient: de kabrieten openen dezelve met hunne pooten en zuigen er het fap uit, en de koeijen eten dezelve, als men ze eerst van derzelver ftekels ontdoet. Zelfs is er eene foort der cilindervormige *cactus*, welke door de *Negers* tot eene pap gekookt en gegeten wordt. De reden, waarom dit gewas zoo verfchrikkelijk gewapend is, zal misfchien daarin te

zoeken zijn, dat zijne huid, zeer dun, glad en zacht, anders te zeer aan verwoestingen zou blootgesteld wezen.

Boven de baai vindt men een groot aantal strochutten, bewoond door vrijlieden, aan wier gelaat, inzonderheid aan wier pittig en lang haar, men de afstammelingen der *Indianen* gewaar wordt. Door vermenging met *Negers* en gekleurden, vindt men hier geen' echten *Indiaan* meer. Deze lieden beplanten in den regentijd een stuk gronds met *Indiaansch* koorn (kleine mais), en sommigen hebben eenige kabrieten. Wegens de weinige behoeften in deze gelukkige hemelstreken, leefden zij daar tevreden mede; maar eene aanhoudende droogte had hen vier jaren te vergeefs doen zaaijen; dit veroorzaakte onder deze lieden zulk een gebrek, dat het tot eenen hongersnood dreigde over te slaan. Aan de overzijde dezer plaats ligt eene vruchtbare kust, waar niets hen belette heen te gaan; doch niemand hunner verkoos zulks, zoo sterk is de gehechtheid aan de geboorteplaats, inzonderheid bij beperkte menschen. Gelukkig, dat op *Curaçao* door de *Amerikaansche* vaartuigen Braziliënhout (rood verfhout) gezocht werd; dit deed den Gouverneur het besluit nemen, om zulks door de vrijlieden te *Bonaire* te laten kappen, tegen betaling van 6 schellingen (*Holl.* omtrent 24 stuivers) de 100 ℔, of de waarde daarvan in mais uit 's lands Magazijn, waarvoor zij het dan aan de baai moesten leveren; dit gaf den genen, die werken wilden, gelegenheid, om het leven te behouden; en wie werkte niet, wanneer de honger zich gevoelen deed, en er nergens wat te stelen viel?

Het oostelijk gedeelte van *Bonaire* bestaat uit massieve klip. Eene landtong, vier uren lang, strekt zich zuidoostwaarts uit, en is, wegens derzelver lage ligging, bijna gelijk met de zee, zeer gevaarlijk voor de vaartuigen. Jaarlijks eischt NEPTUNUS hier een offer. Inzonderheid schijnen de *Noord-Amerikanen* zich voor dezen zuidoostelijken uithoek niet te kunnen wachten.

Het westelijk gedeelte dezer *Westindische* woestenij is het bergachtigste en vruchtbaarste; men treft er goede bouwlanden voor mais aan, wanneer het slechts wilde regenen. Hier is ook de *rincon*, eene vallei, rondom met eenen ring van bergen omgeven, waar het Gouvernement eene slavenfokkerij heeft. Driehonderd landslaven leven hier vergenoegd en gelukkig. Een gelijk aantal vrijlieden hebben hunne hutten tusschen die der slaven in gebouwd, en leven met elkander

ver-

vermengd.) Maar de ſlaven zijn hier waarlijk niet ongelukkiger dan de vrijen; zij hebben, integendeel, onbezorgd den kost, waar deze ſomtijds zeer om moeten ſukkelen. Arbeiden moeten ze; maar dit is geen ongeluk voor den mensch, als het ſlechts zijne krachten niet te boven gaat, en hij zijne dagen en uren van verpoozing heeft. Voor mishandeling zijn ze hier bevrijd; zelden wordt er geſtraft, en, zoo ze ziek worden, is hier een Doctor (Chirurgijn), die van Gouvernementswege ten dienſte der ſlaven bezoldigd en van medicijnen voorzien wordt.

De éénige vrees, die deze ſlaven hebben, is om naar *Curaçao* gezonden, en daar tot landsdienſten gebruikt of tot ambachtslieden opgeleid te worden; niet omdat zij het daar ſlechter hebben, maar omdat zij dan hunne geboorteplaats en betrekkingen verlaten moeten. Deze ſlaven ſtaan onder een blanken opzigter, die in de *rincon* woont en hen zeer goed behandelt, inzonderheid de ſlavinnen! Wenſchelijk ware het, dat het lot der ſlaven overal zoo dragelijk was als op *Curaçao* en daarbij behoorende eilanden. Maar nog in deze dagen, waarin menſchelijkheid en ſtaatkunde zich vereenigen, (welk een zeldzaam verſchijnſel!) om den toeſtand der *Neger*-ſlaven in de *Westindiën* te verzachten, en allengs den tijd voor te bereiden tot eene volkomene vrijheid, vindt men nog plaatſen, waar de ſlaven onmenſchelijk behandeld worden. Aan het hoofd daarvan ſtaat onze *Nederlandſche* kolonie *Suriname*, die hare oude beruchtheid van hardheid en wreedheid jegens de ſlaven tot op dezen dag ſtaande houdt, en de inwoners van andere *Westindiſche* koloniën, die aan het gezigt der ſlavernij gewoon zijn, met verontwaardiging over haar doet ſpreken. Twee geloofwaardige menſchen verhaalden mij, dat zij, in eene der laatſte maanden van 1823, even buiten *Paramaribo*, eene jonge *Negerin* zagen afſtraffen met zweepſlagen, zoodat, toen zij voorbijgingen, de harde en ſterke huid der ſlavin reeds op alle plaatſen was opengereten! Een gevolg dezer ſlechte behandeling is, dat de ſlaven op *Suriname* bijna niet voorttelen; terwijl het voorbeeld van onze eilanden doet zien, hoezeer hun getal bij eene redelijker behandeling gedurig toeneemt. Doch hierop zijn ook de Directeurs en Administrateurs (bekend wegens derzelver menschlievendheid en onbaatzuchtigheid!) niet eens geſteld; want de moeders dienen dan eenigen tijd uit het werk te blijven, en de kinderen zoo vele jaren verzorgd te worden,

 eer

eer ze tot den arbeid kunnen gebruikt worden. Gemakkelijker is het, ſlaven van de kust van *Afrika* te koopen; deze zijn daarenboven veel dommer dan de *Negers*, die tegenwoordig in de *Westindiën* geboren worden, en dus zoo veel niet te vreezen. — „Maar, de ſlavenhandel is immers afgeſchaft?" — Zoodanig afgeſchaft, dat er nooit een tijd is, of er bevindt zich een ſlavenſchip, komende van *Afrika*, in eene der kreken, of voor de rivier, of ook wel voor de ſtad *Paramaribo* zelve. Die geen vreemdeling te *Suriname* is, weet zulks. Evenwel moet het gezegd worden, dat deze ſchandelijke handel (welke ook voor de *Europeſche* bezittingen in de *Westindiën* ten hoogſte gevaarlijk is, omdat het het getal der zwarten en gekleurden aanzienlijk vermeerdert, hetwelk reeds zoo overmagtig is, dat men geen Profeet behoeft te zijn, om te voorſpellen, dat de ſlavenſtand in de *Westindiën* geene halve eeuw meer duren zal, en dat het den *Europeſche* Mogendheden moeite zal kosten, wegens den thans niet meer uitroeibaren haat tusſchen blanken en gekleurden, hunne bezittingen in *Amerika* nog zoo lang te behouden) zeer verminderd is, en dat dezelve thans hoofdzakelijk gedreven wordt op *Suriname*, en op *Cuba* en *Portorico*. Maar, om dien onchristelijken handel geheel te keer te gaan, zijn de maatregelen, tot dusverre genomen, veel te zwak. Dewijl ik nu toch daarvan ſpreek, wil ik twee voorbeelden bijbrengen, welke in 1823 alhier gebeurd zijn, en het gebrekkige der maatregelen tot afſchaffing van den ſlavenhandel aantoonen.

(*Het vervolg en ſlot hierna.*) 760

EEN BEZOEK OP ARUBA EN BONAIRE, TWEE TOT CURAÇAO BEHOORENDE EILANDEN, IN 1823.

(*Vervolg en slot van bl. 734.*)

De eerste onvolledige maatregel, met opzigt tot de afschaffing van den slavenhandel, is, dat slechts twee *Europesche* Gouvernementen, het *Nederlandsche* en *Engelsche*, zich verbonden hebben, elkanders vaartuigen in den *Atlantischen* Oceaan te onderzoeken en de slavenhalers prijs te maken, en dat de overige Zeemogendheden zulks slechts hunne eigene vaartuigen doen. Hieruit volgt, dat de slavenhalers zich slechts van dubbele papieren behoeven te voorzien, om eene groote kans te hebben van niet te kunnen genomen worden. — In het begin van 1823 vertrok uit deze haven, op eenen kruistogt, Z. M.'s Brik *de Kemphaan*, gekommandeerd door den eersten Luitenant GODSEN. Bij de boven-eilanden ontmoette hij eene Schooner, welke hij, zonder eene vlag te toonen, tot onder het land vervolgde, en door een kanonschot noodzaakte, derzelver vlag te hijschen. Deze deed zulks, en toonde de *Nederlandsche*; maar, toen hij zag, dat *de Kemphaan* dezelfde vlag ophaalde, verwisselde hij dezelve terstond met eene *Columbiaansche* vlag, en toonde daarvan ook inderdaad de papieren. De Luitenant GODSEN, ziende, dat het een slavenhaler was, besloot, wegens het suspect gedrag en de verschillende rapporten der matrozen van de Schooner, dezelve op te brengen, en gaf aan den Kapitein, die zeer ziek was, verlof, om aan wal te gaan. De kist met kleederen, welke deze met zich wilde nemen, werd eerst onderzocht, en nu vond men in dezelve ook de *Hollandsche* papieren. Dit was voldoende, om dezelve daarna te *Barbados* te zien condemneren. Indien deze slavenhaler nu *de Kemphaan* voor een *Nederlandsch* oorlogsvaartuig herkend, de *Columbiaansche* vlag en papieren getoond, en de *Nederlandsche* verborgen had, men zou hem ongehinderd hebben moeten laten

ten vertrekken, om waarergens zijn menfchenvleesch op de markt te brengen.

Een andere gebrekkige maatregel, om den flavenhandel met kracht tegen te werken, is, dat niet alle oorlogsvaartuigen der zoo even genoemde twee *Europefche* Mogendheden Commisfiën hebben tot het nemen van flavenhalers. Dit gefchiedt denkelijk, om, door het veelvuldig onderzoeken der vaartuigen, den koophandel niet te hinderen; maar daardoor wordt juist gelegenheid gegeven, dat menige flavenhaler ongehinderd, in het gezigt van oorlogsvaartuigen, zijnen weg vervolgt, of, genomen wordende, daarna weder moet vrijgegeven worden. Dit kan het volgende voorval bewijzen. — Omtrent het midden van 1823 kwam in deze haven het fchoone *Engelfche* Liniefchip *the Glocester.* Het bragt met zich een flavenhaler, die onder *Hollandfche* vlag genomen was, maar door een' *Engelfchen* Kotter, welke daartoe geene Commisfie had. De Kapitein van het Liniefchip wilde den prijs aan den Gouverneur van *Curaçao* overgeven; hetgeen deze natuurlijk weigeren moest, omdat hier geen Hof van Slavenhandel beftaat, maar wel te *Suriname* en te *Barbados*, alwaar het dus, volgens de Inftructie daaromtrent, door den genen, die het flavenvaartuig prijs gemaakt heeft, moet opgebragt worden, en omdat het een prijs was, op eene onwettige wijze genomen, die door het Hof van Slavenhandel weder zou vrijgefproken, en fchadeloos moeten gefteld worden door den genen, die hetzelve had opgebragt. De Kapitein van het Liniefchip, ziende, dat de Gouverneur zich wel wachten zou, dezen prijs van hem over te nemen, ftelde den Kapitein en de Equipagie van de Schooner weder in vrijheid, en liet dezelve des nachts de haven uitzeilen, welke ook behouden te *Portorico* aankwam, en daar voor hare flaven een' hoogen prijs gemaakt heeft. Het zij hierbij gevoegd, dat dit flavenvaartuig eene Schooner was van eene naauwelijks middelmatige grootte, met één klein topzeil, aan boord hebbende over de 200 flaven, meest kinderen van 11 à 12 jaren, welke, als zij op het dek kwamen, naauwelijks zoo veel plaats hadden, dat zij naast elkander ftaan konden; dat er op de korte reis van *Curaçao* naar *Portorico* drie flaven geftorven zijn, en dat de Kapitein en de geheele Equipagie *Franfchen* waren.

Ook zou men nog kunnen bijbrengen, dat de affchaffing des flavenhandels misfchien meer bevorderd zou worden, wanneer men den Kommandanten der oorlogsvaartuigen, welke met

met deze Commisfiën voorzien zijn, minder moeijelijkheden en risico opleide; want deze zullen, zoo zij niet door gevoel van menschelijkheid en naauwgezetheid omtrent hunne instructiën gedreven worden, liever, zoo het hun mogelijk is, ongemerkt de slavenhalers hunnen weg laten gaan, dan zich de grootste moeiten op den hals te halen, door zich met deze vaartuigen te belasten, dezelve naar de wijze te behandelen, zoo als hun hunne instructie voorschrijft, dezelve op te brengen naar eene der twee plaatsen, waar een Hof van Slavenhandel bestaat, waartoe eene reis van verscheidene weken noodig is, zoo de prijzen ver beneden de bovenwinds-eilanden genomen zijn, en dan dáár zich aan het onderzoek van het Hof bloot te stellen, of deze prijzen wettig of onwettig genomen zijn; in welk laatste geval de Kapitein, die den prijs gemaakt heeft, verantwoordelijk is voor alle kosten en schade, die er op loopen; terwijl hij, bij de verbeurdverklaring van het vaartuig, op geen voordeel, immers op geen ander, dan van weinig aanbelang, heeft te rekenen.

Misschien zijn er nog andere redenen, die de afschaffing des slavenhandels niet begunstigen; anders konden er te *Suriname*, sedert 1815 tot heden, naar de bepaling van deskundigen, geen 10,000 slaven ingesmokkeld zijn. Dan, ik heb mij, ongemerkt, te lang reeds bij dit onderwerp opgehouden, en moet thans weder naar de *rincon* te *Bonaire* terugkeeren.

Gedurende dat de *Engelschen Curaçao* blokkeerden, en daarna in het bezit daarvan waren, verkeerden de slaven in de *rincon* in groote vrees, dat zij door de *Engelschen* weggehaald en verkocht zouden worden; en, toen de *Engelsche* Gouverneur hen werkelijk naar *Curaçao* ontbieden liet, om hen daar, gelijk met de landslaven, die zich aldaar bevonden, reeds vroeger gedaan was, te verkoopen, weigerden zij om te gaan, en verstaken zich in de bosschen. Eens, verhaalde mij de Kommandeur, kwam er te *Bonaire* een *Engelsch* Fregat ten anker. Deszelfs Kapitein, welke den *Nederduitschen* naam van VAN CITTERS droeg, wilde een toertje in het land doen, en de *fontein* gaan bezoeken. (Dit is een zeer klein, in den droogen tijd naauwelijks merkbaar beekje, dat aan de noordzijde des lands, waar de weg naar de *rincon* loopt, van eene steile rots, van welke de geheele noordkant, even als op *Curaçao*, voorzien is, afstroomt. Te voren had hier de Kommandeur eenige banaan-boomen en een' moestuin;

tuin; maar thans was daarvan, zoo wel door de droogte, als door gebrek aan de noodige verzorging, geen ſpoor meer te zien.) Toen de *Engelſche* Kapitein daar was, werd hij op eenmaal zeer verſchrikt door het zien van een groot aantal *Negers*, welke met hunne hoofden van achter de punten en uit de gaten te voorſchijn kwamen, en ſlechts eenige ſtukken van de rotſen hadden behoeven af te werpen, om hem, met zijn' bij zich hebbenden Staf, te verpletteren. Hij deed hun vragen, of zij iets van hem begeerden. Zij antwoordden, dat zij niets anders van hem wilden, dan dat hij niet in de *rincon* zou komen. Hij zeide, dat zulks ook zijn oogmerk niet was, en dat hij naar de baai zou terugkeeren; waarop zij zich ook terſtond verwijderden.

Ik vond in de *rincon* eene kleine kerk, waarin te voren jaarlijks een der Pastoors van *Curaçao* de kinderen kwam doopen en de mis lezen; doch, wegens het overlijden der beide Pastoors, had zulks in verſcheidene jaren geene plaats gehad; en de kerk werd alleen gebruikt, om de lijken der *Negers*, vóór derzelver begraving, in te zetten, en dan acht dagen lang daar te komen bidden. De kerk was zeer zindelijk; doch de poppen waren niet, als in de aanzienlijke kerken der ſteden, levensgroot, maar ongeveer 10 à 12 duim lang, en ſtonden op plankjes, met wit linnen overtrokken, langs den muur, even als in *Nederland* bij de bakkers op St. Nicolaas - avond de ſuikermannetjes.

Tot onderhoud van de kerk en van den Pastoor, als deze daar kwam, bragten de *Negers*, wanneer zij in het bewerken van hun eigen tuintje een goed jaar gehad hadden, eenig geld bij elkander, en gaven dit aan den koster van de kerk in bewaring; doch deze had het ongeluk van ſmaak te krijgen in het water, dat te *Schiedam* gedistilleerd wordt, en had in weinig tijds het ganſche fonds door zijne keel gejaagd. Ik vroeg, of zij dien man niet van zijn' post ontzet en aangeklaagd hadden. Wel neen! was het antwoord, zoo veel belang ſtellen de *Negers* in de kerk niet, dat zij daarvoor zoo veel moeite doen en zoo veel opſchudding maken zouden. — Ik vond hierin weder een bewijs van die onverſchilligheid in den Godsdienst, welke overal tusſchen de keerkringen heerscht, en waarvan elk, die eenigen tijd in de *Westindiën* geweest is, de overtuigendſte blijken zal gezien hebben. Niet ſlechts treft men dit verſchijnſel aan bij de *Europeanen* en derzelver af-

afstammelingen, de *Westindische Creolen*, maar ook bij de *Indianen* en *Negers.*

De eerste *Spaansche* Zendeling onder de *Chaymas-Indianen*, dien de uitmuntende reiziger A. VON HUMBOLDT boven *Cumana* aantrof, zat in zijnen stoel te klagen over de zorgeloosheid en traagheid zijner gemeente. De *Indiaansche* stammen, welke in *Columbia* wonen, en niet tot het Christendom behooren, b. v. die, welke op de *Indiaansche* kust boven *Maracalbo* leven, hebben wel eenige godsdienstige denkbeelden, maar bekreunen er zich weinig aan, en bezitten geene Godsdienstoefeningen. Toen de *Spanjaarden* nog in het bezit der vaste kust waren, scheen er ten minste uitwendig veel werks van den Godsdienst gemaakt te worden; doch dit kwam omdat het land toen het eigendom van den godvruchtigen FERDINAND was, die hetzelve, even als zijn land in *Europa*, door Priesters liet regeren. Onlangs kwamen eenige *Spanjaarden* van *Portorico* op *Curaçao*, waar zij, na hunne emigratie van de kust, eenigen tijd gewoond hadden: de reden van hunne terugkomst was, omdat zij hier niet zoo met de mis geplaagd worden als op *Portorico.*

De *Negers* op de *Engelsche* eilanden worden als godsdienstig opgegeven, vooral sedert de Methodisten onder hen zijn begonnen te prediken. Ik heb zulks ook inderdaad op de bovenwinds-eilanden gezien. Maar de *Europeaan* kan zich niet verbeelden, wat een *Neger*, of iemand van de kleur, niet al doen zou, om zich ergens in met de blanken gelijk te stellen, en in eenig opzigt dezelfde regten te verkrijgen als de blanken, hetgeen op de *Engelsche* eilanden plaats heeft, waar zij, even als hunne meesters, Protestanten zijn, of liever heeten. Ook kan men ligt begrijpen, hoezeer menschen, die door een klein bewijs van minachting bedroefd en terneder geslagen worden, maar die buiten mate verheugd zijn, als men hun eenige blijken van belangstelling en achting geeft, door de Methodisten voor eenigen tijd moeten gewonnen worden, die, met den grootsten ijver bezield, uit *Engeland* komen, de *Negers* broeders noemen, en tot hen van vrijheid en regt spreken.

Hoezeer echter de *Negers* deze beklagelijke onverschilligheid omtrent alles, wat den Godsdienst betreft, met hunne blanke natuurgenooten tusschen de keerkringen gemeen hebben, kan men, gelijk elders, maar al te duidelijk op *Curaçao* bespeuren. Alle *Negers* en kleurlingen, zoo wel vrijen als

als flaven, behooren tot den Roomfchen Godsdienst; maar zij vergenoegen zich alleen met gedoopt te zijn, gaan nooit naar de kerk, waartoe zij toch op zon- en feestdagen tijd en gelegenheid hebben, en bedrijven, gedurende geheel hun leven, geene andere Godsdienstoefening, dan, in het huis, waar een hunner bloedverwanten geftorven is, acht dagen des avonds te komen bidden. Slechts een twintigfte of dertigfte gedeelte der Roomfche gemeente komt nu en dan in de kerk; het overige leeft, vergenoegd en onbekommerd, zoo maar heen. Wanneer men aangaande den Godsdienst hen ondervraagt, verneemt men echter meer, dan men verwacht had: zij weten bijna allen van God, den Schepper van hemel en aarde, die alles ziet en hoort en beloont en ftraft, van Vader, Zoon en H. Geest; zij kennen MARIA, het Vagevuur en de Heiligen; maar zij bekreunen er zich niets aan, en leven alsof zij van dit alles niets wisten.

Vanwaar die onverfchilligheid en zorgeloosheid, waaraan men, wat men ook in het werk mogt ftellen, niets veranderen kan? Is het niet door het klimaat der keerkringen, waar een altijd heldere hemel, zuivere lucht en vrolijke natuur alle zwaarmoedigheid en peinzenden ernst verdrijven, en alles ligter wegen doen; waar de weinige behoeften, die men noodig heeft om gelukkig te leven, aanleiding geven tot onverfchilligheid omtrent alles, wat niet tot de eerfte noodwendigheden des levens behoort; waar zelfs het fterven veel van het akelige en treurige verliest, en de doode fpoedig uit de herinnering verdwenen is?